

STAN I STRUKTURA REJESTROWANEGO BEZROBOCIA NA WSI W 2013 ROKU

I. WSTĘP

Analiza danych statystycznych dotyczących bezrobocia na wsi, niezależnie od źródeł jego pochodzenia, potwierdza niekorzystną sytuację na rynku pracy ludności zamieszkałej na terenach wiejskich. Bezrobocie na wsi ma inny charakter niż w mieście, jest bardziej trwałe, a rynek pracy jest mniej elastyczny. Zachodzące przemiany gospodarcze wpłynęły nie tylko na poziom aktywności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich, ale ukazały społeczne i gospodarcze opóźnienia rozwojowe w rolnictwie i na terenach wsi. Stąd rynek pracy na wsi dotkliwie odczuwa przemiany gospodarcze. Analiza danych pokazuje również na wyraźny podział ludności zamieszkałej na wsi na związaną z gospodarstwami rolnymi oraz na ludność bezrolną, wskazując jednocześnie na trudniejszą sytuację tej drugiej. Należy jednak zaznaczyć, że w sytuacji spowolnienia gospodarczego, zmiany koniunkturalne i związana z nimi utratę miejsc pracy bardziej odczuwają mieszkańcy miast, gdzie głównie usytuowane są zakłady pracy.

W opracowaniu wykorzystano głównie dane statystyczne gromadzone przez powiatowe urzędy pracy na podstawie sprawozdawczości o rynku pracy (sprawozdanie MPiPS-01 „O rynku pracy” wraz z załącznikami), dotyczącej bezrobocia rejestrowanego. W mniejszym stopniu przedstawiono dane odnoszące się do aktywności ekonomicznej ludności, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny, stanowiące komplementarne dla bezrobocia rejestrowanego źródło informacji.

II. CHARAKTERYSTKA OBSZARÓW WIEJSKICH¹

Pod względem liczby ludności Polska znajduje się na 8 miejscu wśród krajów Unii Europejskiej. W przypadku natomiast gęstości zaludnienia plasujemy się w grupie średnio zaludnionych państw europejskich. Na 1 km² powierzchni mieszkają 123 osoby; w miastach 1082, na terenach wiejskich 52. Od 2003 r. obserwuje się wzrost liczby ludności wiejskiej i jej udziału w ogólnej liczbie mieszkańców.

W roku 2013, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba osób zamieszkałych na wsi wzrosła o 44,0 tys., tj. o 0,3%, przy czym największy przyrost zanotowano w województwach: wielkopolskim (o 10,6 tys., o 0,7%), małopolskim (9,7 tys., o 0,6%), pomorskim (7,5 tys., o 1,0%) i mazowieckim (o 6,6 tys., o 0,4%). Największe natomiast ubytki ludności przypadły na województwa: lubelskie i podlaskie (odpowiednio 2,2 tys., o 0,2% i 1,7 tys., o 0,3%).

Do najgęściej zaludnionych obszarów wiejskich należą obszary w województwach małopolskim i śląskim (odpowiednio 127 i 121 osób/km²), do najrzadziej (mniej niż 30 osób/km²) w zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim, podlaskim i lubuskim.

Obszary wiejskie zajmują w Polsce powierzchnię 291,1 tys. km², co stanowi 93,1% obszaru kraju. Na obszarach wiejskich w 2013 r. mieszkało 15.196,8 tys. osób, tj. 39,4% ogółu ludności. Społeczeństwo polskie jest więc silnie zurbanizowane, jednak ponad 1/3 ludności kraju to osoby stale mieszkające na wsi.

Należy też podkreślić, że zgodnie z wynikami opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, prognozy demograficznej ludności na lata 2008-2035, do końca tego okresu będziemy obserwować ubytek ludności w miastach, natomiast na terenach wiejskich do 2020 roku liczebność zamieszkującej tam populacji będzie wzrastała.

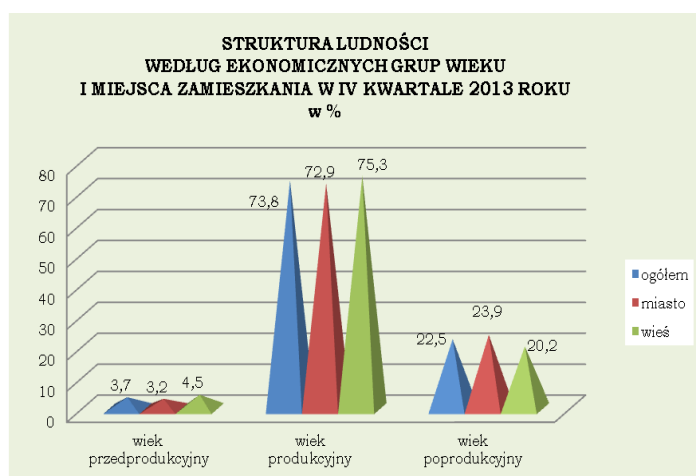
¹ Źródło:

„Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2013 r.”, GUS, Warszawa 2013
„Prognoza ludności Polski na lata 2008-2035”, GUS, Warszawa 2009

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy

Trend dodatniego salda migracji na wieś ma miejsce w ostatnich pięciu latach, przy czym saldo dodatnie dotyczyło migracji wewnętrznych. Obserwowany był natomiast większy odpływ ludności z obszarów wiejskich za granicę. Według GUS tendencje te będą się utrzymywać w kolejnych latach. Jednocześnie wsparcie z budżetu unijnego przyczynia się do realizacji wielu inwestycji na obszarach wiejskich, w tym w zakresie poprawy infrastruktury, ochrony środowiska, podejmowania działalności agroturystycznej.

Mimo pozytywnych zmian zachodzących na wsi, obserwowane jest, wymienione wcześniej, zjawisko zwiększonej migracji za granicę z terenów wiejskich. W ostatnich latach tempo wyjazdów na pobyt stały zostało wyhamowane, wzrosła natomiast skala wyjazdów na pobyt czasowy. Niepokojący pozostaje fakt, że wyjeżdżają osoby młode i lepiej wykształcone, tym bardziej, że generalnie poziom wykształcenia mieszkańców wsi kształtuje się niekorzystnie w porównaniu z ludnością miast. Według BAEL, IV kwartał 2013 r., największy odsetek wśród ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej - 30,5% - stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym - 28,9%, podczas gdy w miastach udział ludności o tym poziomie wykształcenia wynosił odpowiednio 20,6% i 15,5%. Wykształcenie wyższe posiadało 12,4% ludności wiejskiej, natomiast ludności miejskiej 26,7%.

Biorąc pod uwagę strukturę wiekową ludności, z punktu widzenia zasobów pracy, rozkład wiekowy ludności wiejskiej jest korzystniejszy niż w miastach. Wyższy w stosunku do ogólnej liczby pozostawał na wsi odsetek osób w wieku produkcyjnym - 75,3%, przy 72,9% w miastach, oraz w wieku mobilnym (do 44 lat) - 47,3%, wobec 44,3% w miastach. Niższy na wsi był odsetek osób starszych (w wieku powyżej 60 lat), wynoszący w IV kwartale 2013 r. 23,7%, wobec 27,9% w miastach, wyższy natomiast, kształtujący się na poziomie 16,8%, osób młodych (do

24 roku życia), przy 12,6% wśród ludności miast.

Dużym problemem pozostaje bezrobocie ludności bezrolnej z terenów wiejskich, zwłaszcza mieszkających na wsiach byłych pracowników zlikwidowanych przedsiębiorstw i instytucji pracujących na rzecz rolnictwa i ich rodzin jak również osób zatrudnionych w innych zlikwidowanych bądź ograniczających miejsca pracy zakładach.

Charakterystyczne dla ludności pracującej z obszarów wiejskich są też dojazdy do pracy poza miejsce zamieszkania, stanowiące jedyny sposób na podjęcie zatrudnienia. Ma to istotne znaczenie przy niskiej mobilności społeczeństwa i wzroście bezrobocia.

Na wsi polskiej mamy więc do czynienia z nadmiarem siły roboczej w rolnictwie i brakiem miejsc pracy dla ludności nierolniczej. Mając na uwadze przedstawione powyżej tylko niektóre uwarunkowania dotyczące ludności zamieszkującej na obszarach wiejskich należy podkreślić, że aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z tych obszarów wymaga podejmowania kompleksowych działań, które pomogą im w znalezieniu zatrudnienia przede wszystkim w sektorze pozarolniczym.

III. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA LUDNOŚCI ZAMIESZKAŁEJ NA WSI²

W IV kwartale 2013 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej wynosiła 17.414,0 tys. osób. natomiast biernych zawodowo 13.621,0 tys. W odniesieniu do analogicznego okresu 2012 r. liczba osób aktywnych zawodowo nieznacznie się zwiększyła (o 20,0 tys., tj. o 0,1%). Populacja biernych zawodowo uległa niewielkiemu obniżeniu -

² Źródło: Aktywność ekonomiczna ludności Polski, IV kwartał 2013, GUS, Warszawa 2014

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

o 35,0 tys., tj. o 0,3%. W ramach populacji aktywnej zawodowo nastąpił wzrost liczby pracujących – o 77,0 tys., tj. o 0,5%, podczas gdy liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 57,0 tys., tj. o 3,2%. Podobne tendencje odnotowane zostały w miastach, natomiast na wsi wzrosła liczba biernych zawodowo.

Tab. 1. Ludność aktywna i bierna zawodowo w IV kwartale 2013 r.

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
	ogółem	pracujący	bezrobotni	
w tysiącach				
Ogółem	17 414,0	15 713,0	1 700,0	13 621,0
Miasta	10 596,0	9 558,0	1 038,0	8 324,0
Wieś	6 818,0	6 156,0	662,0	5 297,0

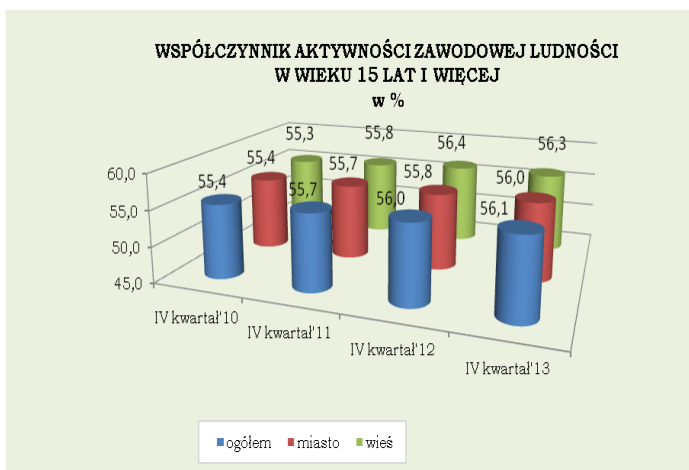
W wyniku tych zmian obciążenie pracujących osobami niepracującymi zmniejszyło się. Na 1000 osób pracujących przypadało 975 osób niepracujących.

Wskaźnik ten w miastach wynosił 979, na wsi 968 osób. W 2012 r. kształtował się na poziomie 986 osób, 996 osób w miastach oraz 969 na wsi.

W IV kwartale 2013 r. ludność aktywna zawodowo stanowiła

56,1% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej, w tym 56,0% w miastach i 56,3% na wsi. Na przestrzeni roku odnotowano wzrost współczynnika aktywności zawodowej ogółem, oraz w miastach – odpowiednio o 0,1 i o 0,2 punktu procentowego, przy jego spadku na wsi o 0,1 punktu. Tak jak w IV kwartale 2012 r., aktywność zawodowa ludności na wsi była wyższa niż w miastach.

Najwyższy, wynoszący 86,3%, poziom aktywności zawodowej ludności zamieszkałej na wsi obserwowany był dla osób w wieku 40-44 lata, stosunkowo niski wśród młodzieży (15 - 24 lata) – w wysokości 36,7% oraz dla ludności w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety i 65 lat i więcej mężczyźni) – w wysokości 6,3%. Biorąc natomiast pod uwagę istotny na rynku pracy poziom wykształcenia, najwyższym współczynnikiem aktywności zawodowej ludności zamieszkałej na wsi charakteryzowały się osoby z wykształceniem wyższym (83,3%) oraz średnim zawodowym (73,5%). Najniższą natomiast aktywnością zawodową, na poziomie 20,4%, cechowały się osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym.

W IV kwartale 2013 r. pracowało 15.713,0 tys. osób w wieku 15 lat i więcej. Z ogółu pracujących, liczba osób zamieszkałych na wsi wyniosła 6.156,0 tys., czyli 39,2%. W skali roku odnotowano wzrost ogólnej liczby pracujących o 77,0 tys. osób (o 0,5%). Wzrost ten był generowany przez zwiększenie liczby pracujących zamieszkałych na wsi - o 31,0 tys., tj. o 0,5%, jak i w miastach – o 46,0 tys. (0,5%).

Tab. 2. Wskaźnik zatrudnienia

Wyszczególnienie	IV kwartał 2013	przyrost/spadek do IV kw. 2012
	w %	w punktach
Ogółem	50,6	0,2
Miasto	50,5	0,4
Wieś	50,8	0,0

Wskaźnik zatrudnienia na przestrzeni roku zwiększył się 0,2 punktu procentowego, tak że pracujący stanowili 50,6% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Wzrost wartości wskaźnika, do poziomu 50,5%, dotyczył wyłącznie ludności z obszarów miejskich i wynosił 0,4 punktu procentowego. Wskaźnik zatrudnienia dla wsi, mimo że jego poziom w skali roku nie uległ zmianie, pozostawał wciąż wyższy niż w miastach i kształtował się na poziomie 50,8%. Należy przy tym podkreślić, że odsetek

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy

osób pracujących, będących w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata), był na wsi niższy i wynosił 65,6%, wobec 67,1% w miastach. Niższy niż w miastach (o 0,4 punktu) był też odsetek pracujących w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 6,3%. Wyższy natomiast odsetek pracujących w wieku przedprodukcyjnym, kształtujący się na poziomie 2,6%, wobec 1,3% w miastach.

Według BAEL, w IV kwartale 2013 r. stopa bezrobocia ogółem wyniosła 9,8%. Natężenie bezrobocia spadło zatem na przestrzeni roku o 0,3 punktu procentowego, w tym w miastach o 0,4, a na wsi o 0,3 punktu, kształtując się na poziomie odpowiednio 9,8% i 9,7%.

Wysoka pozostaje liczba biernych zawodowo, choć populacja ta zmniejsza się. W IV kwartale omawianego roku zbiorowość biernych zawodowo, w liczbie 13.621,0 tys. osób, stanowiła 43,9% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Była więc o 35,0 tys. osób (0,3%) niższa niż przed rokiem. Spadek ten generowany był tylko w miastach. W porównaniu z IV kwartałem 2012 r., liczba biernych zawodowo w miastach zmniejszyła się o 73,0 tys. osób, tj. o 0,9%, na obszarach wiejskich wzrosła o 38,0 tys. (0,7%). Wysoki odsetek ludności w wieku produkcyjnym wśród biernych zawodowo (42,2% miasto i 46,7% wieś), świadczy nie tylko o przedłużającym się okresie wejścia na rynek pracy przez ludzi młodych (kontynuacja nauki, uzupełnianie kwalifikacji), ale i o rosnącej grupie osób nabywających uprawnienia do świadczeń społecznych (emerytur, świadczeń przedemerytalnych). W IV kwartale 2013 r. te dwie przyczyny nieaktywności zawodowej wskazywane były odpowiednio przez 21,8% oraz 43,1% biernych zawodowo mieszkańców wsi. Relatywnie wysoki, wynoszący 15,1%, pozostawał na wsi odsetek biernych zawodowo z tytułu chorób i niepełnosprawności.

Odnosząc się do przyczyn nieposzukiwania pracy przez mieszkańców miast, odsetek kontynuujących naukę bądź uzupełniających kwalifikacje był nieco niższy (19,1%) od wielkości wykazanych na wsi, dużo wyższy natomiast, wynoszący 50,6%, był odsetek biernych zawodowo z tytułu przejścia na emeryturę. Różnice te widoczne były zwłaszcza w grupie biernych zawodowo będących w wieku produkcyjnym – w miastach emerytura była przyczyną bierności dla 14,5% osób z tej grupy, na wsi dla 10,8%. Prezentując powyższe dane należy jednocześnie podkreślić, że 61,1% ludności biernej zawodowo mieszkało w miastach.

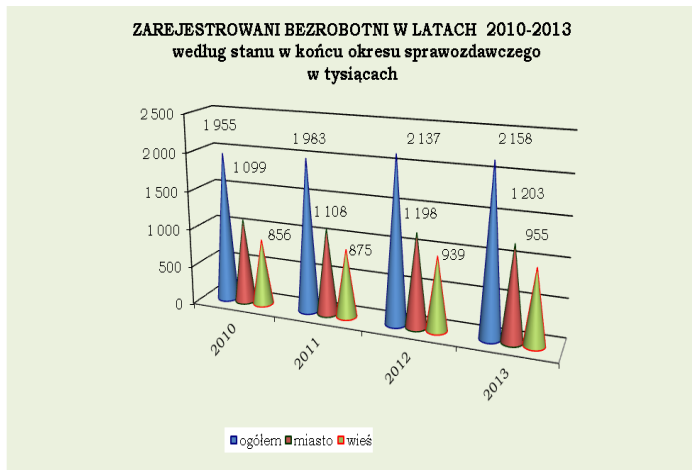
IV. BEZROBOCIE REJESTROWANE LUDNOŚCI ZAMIESZKAŁEJ NA WSI

1. Poziom i natężenie bezrobocia

Obok wielu zmian w gospodarce, najbardziej dynamiczne, ale i dotkliwe przemiany dokonały się w sferze rynku pracy. Pojawiło się masowe bezrobocie, osiągające w latach 1993-1994, poziom prawie 3 mln osób. Tak znaczny wzrost bezrobocia w tym okresie był efektem ograniczania nadmiernego zatrudnienia w gospodarce. W kolejnych latach notowano okresy zarówno spadku jak i wzrostu liczby bezrobotnych. Obniżenia do poziomu poniżej 2 mln osób pod koniec lat dziewięćdziesiątych i ponownego wzrostu liczby osób pozostających bez pracy, do wysokości ponad 3,2 mln osób w 2002 r. Stopa bezrobocia wynosiła wówczas 20,0% ludności aktywnej zawodowo i należała do najwyższych w Europie. W latach 2003-2008 notowany był stały spadek liczby bezrobotnych (od nieco ponad 40,0 tys. osób do ponad 560,0 tys. osób). Wpływ kryzysu światowego na gospodarkę, spowodował odwrócenie tych korzystnych tendencji. Osłabienie gospodarcze znalazło odzwierciedlenie w wyraźnym wzroście bezrobocia w roku 2009 – do poziomu 1.892,7 tys. osób, tj. o 418,9 tys. (28,4%) w ujęciu rocznym. W latach 2010 i 2011 tempo wzrostu bezrobocia było wyraźnie słabsze, niemniej jednak w następnym 2012 r. przekroczyło 150 tys. osób. W omawianym 2013 r. wzrosło już tylko o 21,1 tys. tys. osób (o 1,0%), co pozwoliło na ukształtowanie się liczby bezrobotnych na poziomie 2.157,9 tys. Stopa bezrobocia natomiast w ujęciu rocznym nie uległa zmianie, tj. tak jak w końcu 2012 r. wyniosła 13,4%.

Podobnym zmianom podlegała liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi z tym, że procesy te monitorowane są od 1994 r., w którym to informacje według miejsca zamieszkania wprowadzone zostały do statystyk Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy

spadku była słabsza niż w miastach. W 2009 r. bezrobocie na wsi również wyraźnie wzrosło - o 162,5 tys., tj. aż o 24,2%. Wzrost bezrobocia, ale już w mniejszej skali utrzymywał się przez trzy kolejne lata - odpowiednio o 2,8%, o 2,1% oraz o 7,4% w ujęciu rocznym.

W końcu omawianego 2013 r. bezrobocie na wsi osiągnęło poziom 954,8 tys. osób, czyli w odniesieniu do poprzedniego roku wzrosło o 15,9 tys., tj. o 1,7%. Dynamika wzrostu bezrobocia na obszarach wiejskich była wyraźnie silniejsza niż w miastach, gdzie bezrobocie zwiększyło się w tym okresie o 5,2 tys. osób, tj. o 0,4%. Względny wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców wsi wystąpił w 13 województwach, przy czym największy w świętokrzyskim (o 5,4%), podlaskim (o 4,6%), mazowieckim (o 3,2%) oraz lubelskim (o 3,1%). Zmniejszenie bezrobocia odnotowano w województwach: wielkopolskim (o 1,5%), dolnośląskim (o 1,3%) oraz zachodniopomorskim (o 0,7%). Wyższe tempo wzrostu bezrobocia na wsi spowodowało, że odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi zwiększył się w ciągu roku o 0,3 punktu procentowego i ukształtował na poziomie 44,2%.

Istotne jest też przestrzenne zróżnicowanie bezrobocia na wsi. Procentowy udział mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych oscylował od 22,1% (w województwie śląskim) do 63,2% (w podkarpackim), przy czym w 9 województwach przekraczał średnią dla kraju. Relatywnie niski odsetek zamieszkałych na wsi odnotowano w województwach łódzkim, podlaskim, i dolnośląskim, odpowiednio 33,7%, 35,0% i 36,0%. Przekraczający natomiast połowę ogólnej liczby bezrobotnych województwa, poza wymienionym podkarpackim, odnotowano w województwach świętokrzyskim (56,2%), lubelskim (55,4%) oraz małopolskim (55,0%). Wymienione województwa o najwyższym udziale bezrobotnych zamieszkałych na wsi w stosunku do ogółu bezrobotnych charakteryzowały się jednocześnie najwyższym udziałem ludności zamieszkałej na wsi w stosunku do ogólnej liczby ludności.

Mając na uwadze natężenie bezrobocia, mierzone udziałem bezrobotnych do cywilnej ludności aktywnej zawodowo (stopa bezrobocia), nie jest ono różnicowane ze względu na stałe miejsce zamieszkania lub pobytu zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych. Niemniej jednak w wymienionych wcześniej województwach o wysokim udziale bezrobotnych mieszkańców wsi, stopa bezrobocia przekraczała średnią dla kraju, wynoszącą 13,4%. Wyraźnie najwyższa stopa bezrobocia wśród wymienionych województw wystąpiła w województwie świętokrzyskim (16,5%), natomiast w podkarpackim i lubelskim kształtowała się odpowiednio na poziomie 16,4% i 14,4%. Tylko w województwie małopolskim była niższa od średniej krajowej i wynosiła 11,6%.

Biorąc natomiast pod uwagę stopę liczoną w odniesieniu do ludności pracującej poza rolnictwem indywidualnym (też bez podziału na miasto i wieś), w końcu 2013 r. wynosiła ona 18,6% i w stosunku do stanu w końcu 2012 r. zwiększyła się o 0,2 punktu procentowego. Najwyższą stopę liczoną w stosunku do ludności pracującej poza rolnictwem indywidualnym, świadcząca o braku miejsc pracy w przemyśle, w usługach lub w rolnictwie dla nierolniczej części mieszkańców wsi, odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (32,4%) oraz w wymienionych wcześniej województwach świętokrzyskim (29,1%), podkarpackim (29,0%) i lubelskim (27,2%).

W końcu 1994 r. bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 1.157,9 tys. stanowili 40,8% ogółu bezrobotnych. Tak jak bezrobocie ogółem, od tego okresu wiejski rynek pracy charakteryzował się spadkową tendencją liczby bezrobotnych. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych nastąpił ponowny gwałtowny wzrost bezrobocia na wsi. Wzrost ten utrzymywał się przez kolejne lata. W 2002 r. bezrobocie na obszarach wiejskich osiągnęło najwyższy poziom (ponad 1,3 mln osób). Od 2003 r. do 2008 r. notowany był spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, przy czym dynamika

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy

Stopa bezrobocia liczona w stosunku do ludności pracującej poza rolnictwem indywidualnym świadczy pośrednio o bezrobociu ukrytym na wsi. Zjawiska tego nie można jednak dokładnie określić z uwagi na to, że część ludności wiejskiej, mimo że stanowi niewykorzystaną siłę roboczą, nie spełnia jednego z kryteriów niezbędnych do uzyskania statusu bezrobotnego, określonego w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013. 674, z późn. zm.). Kryterium to dotyczy wielkości gospodarstwa rolnego, stąd w statystykach wykazywane są jedynie osoby posiadające gospodarstwo rolne o powierzchni nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowych. Według stanu w końcu 2013 r. zarejestrowanych było 55,8 tys. bezrobotnych posiadających takie gospodarstwo. Na przestrzeni roku ich liczba wzrosła o 2,2 tys. osób, tj. o 4,2%.

Wzrost bezrobocia wśród tej subpopulacji, przy wzroście ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, skutkowało niewielkim wzrostem, do wysokości 5,8% (o 0,1 punktu), jej udziału w odniesieniu do bezrobotnych mieszkańców wsi. Najwyższy odsetek bezrobotnych posiadających gospodarstwo rolne w stosunku do ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano w województwach: świętokrzyskim (14,3%), podkarpackim (13,4%), łódzkim (11,8%), lubelskim (8,7%), najniższy natomiast w: zachodniopomorskim (0,1%), lubuskim (0,2%), opolskim (0,6%) oraz dolnośląskim i pomorskim (0,8%).

Mając na uwadze powyższe dane można powiedzieć, że sytuacja ludności zamieszkałej na wsi pozostaje trudna, i że złożyły się na to różne przyczyny. Generalnie do najważniejszych przyczyn utrzymującego się wysokiego bezrobocia ludności zamieszkałej na wsi zaliczyć można niewystarczającą liczbę miejsc pracy zarówno na wsi, jak i w miastach dla ludności niezwiązanej z gospodarstwami rolnymi, widoczną zwłaszcza w okresie wpływu kryzysu gospodarczego na rynek pracy (nie tworzenie nowych, bądź likwidacja istniejących miejsc zatrudnienia, w tym zwiększone zwolnienia grupowe),

2. Płynność bezrobocia

W omawianym 2013 roku, tak na wsi jak i w miastach, płynność bezrobocia charakteryzowała się zwiększeniem napływu i odpływu bezrobotnych z rejestrów urzędów pracy, przy czym dynamika płynności była wyraźnie silniejsza na wsi. W miastach napływ, w stosunku do napływu z 2012 r. wzrósł o 0,7%, na wsi o 4,0%. W miastach, odpływ z bezrobocia w porównaniu z poprzednim rokiem był wyższy o 6,4%, na wsi o 9,0%. Na przestrzeni całego 2013 r. do urzędów pracy zgłosiło się 1.129,9 tys. osób zamieszkałych na wsi, czyli o 43,8 tys. osób więcej niż w 2012 r. Z liczby tej status osoby bezrobotnej po raz pierwszy uzyskało 235,3 tys. osób, a do ewidencji po raz kolejny powróciło 894,6 tys. osób, czyli 79,2% całego napływu tej populacji (w 2012 r. – 77,7%).

Odpływ z bezrobocia wśród mieszkańców wsi wyniósł w omawianym okresie 1.113,9 tys. osób i był o 92,3 tys. wyższy niż w poprzednim roku.

Biorąc pod uwagę przyczyny wyrejestrowań, najwięcej osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi opuściło rejestry z tytułu podjęcia pracy. W całym 2013 r. było to 530,8 tys. osób, czyli 47,7% całego odpływu z bezrobocia tej populacji. Pracę niesubsydiowaną podjęło 459,6 tys. osób, natomiast pracę subsydiowaną 71,2 tys. W porównaniu z 2012 r. liczba podjęć pracy ogółem była o 75,5 tys. osób (16,6%) wyższa, przy czym wzrost ten dotyczył zarówno podjęć pracy niesubsydiowanej (o 71,1 tys. osób, tj. o 18,3%), jak i podjęć pracy subsydiowanej (o 4,4 tys. osób, tj. o 6,6%).

Wymieniając inne poza pracą subsydiowaną formy aktywizacji kierowane do bezrobotnych (szkolenia, staże u pracodawcy, przygotowanie zawodowe dorosłych³, prace społecznie użyteczne), łącznie w 2013 r. podjęło je 145,6 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi. W odniesieniu do poprzedniego roku oznacza to, że z wymienionych form skorzystało o 11,3 tys. (8,4%) bezrobotnych z obszarów wiejskich więcej. Osoby wyłączone z tego tytułu z ewidencji urzędów pracy stanowiły 13,1% całego odpływu tej populacji. Rok 2013 był więc

---

³ Forma ta wprowadzona została z dniem 1 lutego 2009 r. nowelą ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 6, poz. 33).

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

rokiem, w którym odnotowano wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców wsi korzystających z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

W 2013 r. status bezrobotnego z powodu podjęcia nauki utraciło 4,0 tys. osób, tj. 0,4% wyrejestrowań tej populacji. W odniesieniu do 2012 r. liczba osób z obszarów wiejskich podejmujących naukę była wyższa o 0,4 tys., nie uległ natomiast zmianie jej udział procentowy w odniesieniu do ogółu osób wyrejestrowanych, zamieszkałych na wsi.

Z tytułu ukończenia 60/65 lat, nabycia praw emerytalnych lub rentowych oraz nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego wyrejestrowano 26,4 tys. osób, tj. o 5,4 tys. osób (25,8%) więcej niż w poprzednim roku. Było to zaledwie 2,4% ogółu wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych mieszkańców wsi. Odsetek wyrejestrowanych z wymienionych tytułów zwiększył się o 0,3 punktu procentowego w stosunku do poprzedniego roku.

Tab. 3. Bilans bezrobotnych według miejsca zamieszkania w 2013 r.

Wyszczególnienie	Napływ i odpływ bezrobotnych					
	ogółem		zamieszkali na wsi		zamieszkali w miastach	
	tys.	%	tys.	%	tys.	%
Napływ	2 709,4	100,0	1 129,9	100,0	1 579,5	100,0
po raz pierwszy	558,9	20,6	235,3	20,8	323,7	20,5
po raz kolejny	2 150,5	79,4	894,6	79,2	1 255,9	79,5
Odpływ	2 688,2	100,0	1 113,9	100,0	1 574,2	100,0
w tym z powodu						
podjęcia pracy	1 262,9	47,0	530,8	47,7	732,0	46,5
z tego						
pracy niesubsydiowanej	1 113,2	41,4	459,6	41,3	653,5	41,5
w tym sezonowej	67,7	2,5	35,2	3,2	32,5	2,1
pracy subsydiowanej	149,7	5,6	71,2	6,4	78,5	5,0
z tego						
prac interwencyjnych	33,9	1,3	18,5	1,7	15,5	1,0
robót publicznych	32,6	1,2	17,9	1,6	14,6	0,9
podjęcia działalności gospodarczej	46,2	1,7	18,9	1,7	27,3	1,7
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	33,0	1,2	14,5	1,3	18,5	1,2
innych prac	4,0	0,2	1,5	0,1	2,6	0,2
rozpoczęcia szkolenia	84,9	3,2	33,1	3,0	51,8	3,3
rozpoczęcia stażu	194,2	7,2	88,7	8,0	105,5	6,7
rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	0,4	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0
rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	46,5	1,7	23,6	2,1	22,8	1,5
niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy	726,2	27,0	281,1	25,2	445,1	28,3
dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	142,4	5,3	65,8	5,9	76,5	4,9

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy

Dobrowolnie ze statusu bezrobotnego zrezygnowało w omawianym okresie 65,8 tys. osób, co stanowiło 5,9% całego odpływu tej kategorii bezrobotnych. W roku poprzednim wyrejestrowano z tego powodu 67,6 tys. osób (6,6%).

Relatywnie wysoki był odsetek wyłączeń z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy. W ciągu całego 2013 r. wyrejestrowano z tego tytułu 281,1 tys. osób zamieszkałych na wsi, czyli 25,2% odpływu tej populacji (wobec 282,0 tys. osób, tj. 27,6% w 2012 r.).

Odnosząc się do płynności bezrobocia na wsi, w odniesieniu odpowiednio do ogółu zarejestrowanych i wyrejestrowanych bezrobotnych, napływ tej populacji w 2013 r. stanowił 41,7% całego napływu bezrobotnych w tym okresie (w 2012 r. – 40,9%). Odpływ z bezrobocia z obszarów wiejskich stanowił 41,4% ogółu wyrejestrowanych bezrobotnych (w stosunku do poprzedniego roku udział ten był wyższy o 0,5 punktu procentowego). Należy jednocześnie podkreślić, że w ujęciu rocznym względny wzrost napływu do bezrobocia osób zamieszkałych na wsi był prawie 5-krotnie silniejszy niż w miastach, natomiast względny wzrost odpływu prawie 1,5 krotnie silniejszy.

Podjęcia pracy przez bezrobotnych z obszarów wiejskich stanowiły 42,0% wszystkich podjęć pracy w 2013 r. (wobec 41,5% w 2012 r.) Należy przy tym podkreślić, że podjęcia pracy subsydiowanej stanowiły 47,6% wyrejestrowań z tego tytułu, natomiast podjęcia pracy niesubsydiowanej odpowiednio 41,3% wyrejestrowań.

Bezrobotni z obszarów wiejskich stanowili 38,7% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych w 2013 r. z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy, zaś odsetek tych, którzy dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego kształtował się na poziomie 46,2%.

Istotne jest też pokazanie kształtowania się poziomu wskaźnika płynności rynku pracy, czyli udziału bezrobotnych, którzy w ciągu roku podjęli pracę, do liczby nowo zarejestrowanych w tym samym okresie. W 2012 r. wskaźnik ten wynosił dla miast 40,9% i dla obszarów wiejskich 41,9%. W 2013 r. zwiększył się do 46,3% w miastach i do 47,0% na wsi. Oznacza to, że w omawianym roku, w porównaniu do roku poprzedniego, zarówno w miastach jak i na wsi, więcej bezrobotnych podjęło pracę w stosunku do rejestrujących się.

3. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy m.in. opracowywanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także udzielanie pomocy bezrobotnym w znalezieniu pracy poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową. W ramach tych zadań przez powiatowe urzędy pracy organizowane są bądź prowadzone aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Wśród nich wymienić należy m.in. kierowanie na dotowane z Funduszu Pracy prace interwencyjne i roboty publiczne, pomoc w podjęciu działalności na własny rachunek, organizację szkoleń, staży, przygotowania zawodowego dorosłych, prac społecznie użytecznych, prowadzenie doradztwa zawodowego.

3.1. Prace interwencyjne i roboty publiczne

W 2013 r. prace interwencyjne podjęło 18,5 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, tj. o 1,5 tys. osób (9,1%) więcej niż w poprzednim roku. Na ogólną ich liczbę 33,9 tys. osób zatrudnionych przy pracach interwencyjnych, ponad połowę (54,4%) stanowili bezrobotni z terenów wiejskich.

Roboty publiczne, czyli zatrudnienie przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe oraz spółki wodne i ich związki rozpoczęło w 2013 roku 17,9 tys. bezrobotnych z obszarów wiejskich, tj. o 0,2 tys. (1,3%) więcej niż rok wcześniej. W bilansie całego odpływu z tytułu podjęcia robót publicznych, podjęcia robót przez bezrobotnych zamieszkałych na wsi stanowiły 55,0% (w roku 2012 – 58,1%).

Wymienione formy subwencjonowanego zatrudnienia, są skuteczną formą pomocy bezrobotnym z obszarów wiejskich. Przy stosunkowo niskich kosztach ich organizacji, dając bezrobotnym tymczasowe zatrudnienie, pozwalają im uaktywnić się zawodowo oraz przerwać bezrobocie długotrwałe.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

3.2. Podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnego, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy podmiotowi zatrudniającemu bezrobotnego⁴

W 2013 r. dotacje na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało 18,9 tys. osób zamieszkałych na wsi, czyli o 2,4 tys. (14,3%) więcej niż w poprzednim roku. Bezrobotni mieszkańcy wsi stanowili 40,8% ogólnej liczby osób, którym udzielono pomocy przy tworzeniu własnego miejsca pracy. Odsetek ten był o 0,3 punktu procentowego niższy niż w roku 2012.

Pracę dzięki refundacji kosztów zatrudnienia (wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy) podjęło 14,5 tys. bezrobotnych z obszarów wiejskich, tj. 44,0% ogółu bezrobotnych korzystających z tej formy pomocy. W porównaniu do 2012 r. ich liczba była niższa o 0,2 tys., tj. o 1,3%.

3.3. Szkolenia

W omawianym roku szkolenia, czyli zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych rozpoczęło 33,1 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi. W porównaniu do sytuacji sprzed roku oznacza to wzrost o 2,3 tys. osób (o 7,5%). W odniesieniu do bezrobotnych z obszarów miejskich, odsetek podejmujących tę formę aktywizacji pozostawał nieco niższy i wynosił 3,0% wobec 3,3% odpływu w miastach. Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 39,0% ogółu bezrobotnych, którzy rozpoczęli szkolenia. W porównaniu z 2012 r. odsetek ten zwiększył się o 0,3 punktu procentowego.

3.4. Staże, przygotowanie zawodowe dorosłych

Staż i przygotowanie zawodowe dorosłych są formami, które odbywają się na mocy umowy zawartej przez starostę z pracodawcą i według ściśle określonego programu. Celem stażu jest „nabycie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez realizację zadań w miejscu pracy”. Przygotowanie zawodowe dorosłych jest natomiast „instrumentem aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowanym według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej, zakończonego egzaminem”.

W 2013 r. staże i przygotowanie zawodowe dorosłych rozpoczęło odpowiednio 88,7 tys. oraz 0,2 tys. bezrobotnych z terenów wsi. Odnosząc się do ogólnej liczby wyrejestrowań z ewidencji bezrobotnych z tytułu podjęcia tych form, odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi był relatywnie wysoki i wynosił odpowiednio 45,7% i 45,9%. W odniesieniu do poprzedniego roku odnotowano wzrost o 11,1% podjęć staży przez bezrobotnych zamieszkałych na wsi, natomiast podjęcia przygotowania zawodowego utrzymywały się na niezmiennym poziomie. W miastach liczba bezrobotnych podejmujących staże wzrosła o 11,2%, odnotowano również 20,3% wzrost aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu lub przyuczenia do pracy.

3.5. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne są formą ograniczania bezrobocia, kierowaną do bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Organizowane są przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnych.

W 2013 r. prace społecznie użyteczne podjęło 23,6 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi. W porównaniu do poprzedniego roku liczba podjęć tego rodzaju pracy wzrosła o 0,1 tys. osób (0,4%). Podobnie jak w przypadku staży, odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi, którzy podjęli prace społecznie użyteczne był relatywnie wysoki i wyniósł 50,9%. W 2012 r. odsetek ten był niższy, bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili bowiem 50,2% wszystkich bezrobotnych, którzy w tym okresie rozpoczęli prace społecznie użyteczne.

---

⁴ Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy wprowadzona na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 i pkt 1a oraz ust. 1a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013, poz.674, z późn. zm.).

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

3.6. Poradnictwo zawodowe i kluby pracy

W 2013 r. odnotowano wzrost ogólnej liczby bezrobotnych korzystających z usług poradnictwa indywidualnego – o 17,3 tys., tj. o 2,7% w odniesieniu do poprzedniego roku. Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi, którzy skorzystali z tej formy pomocy zwiększyła się w tym czasie o 8,3 tys. osób (3,0%), podczas gdy bezrobotnych z miast o 9,0 tys. (2,5%).

Tym samym liczba bezrobotnych objętych tą usługą wyniosła 657,9 tys. osób, z których 286,5 tys. (43,5%) mieszkało na wsi. W poprzednim roku odsetek ten wynosił 43,4%.

Tab. 4. Bezrobotni zamieszkali na wsi korzystający z usług poradnictwa zawodowego oraz zajęć aktywizacyjnych w klubach pracy

Lata	Bezrobotni, którzy skorzystali z usług poradnictwa indywidualnego		w tym zamieszkali na wsi		Bezrobotni, którzy uczestniczyli w szkoleniach i w zajęciach aktywizacyjnych klubów pracy		w tym zamieszkali na wsi	
	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %
w okresie sprawozdawczym								
2012	640,6	43,4	278,2	43,4	167,9	48,8	81,9	48,8
2013	657,9	43,5	286,5	43,5	161,9	49,8	80,7	49,8

Z usługi poradnictwa grupowego skorzystało w omawianym roku 74,0 tys. bezrobotnych, w tym 33,3 tys. (45,0%) zamieszkałych na terenach wiejskich.

W odniesieniu do 2012 r. oznacza to spadek liczby bezrobotnych, korzystających z porad grupowych - o 2,2 tys.,

tj. o 2,9%. Spadek ten odnosił się do bezrobotnych mieszkańców wsi, których liczba na przestrzeni roku zmniejszyła się o 1,2 tys. osób, tj. o 3,5%, jak i do uczestników zamieszkałych w miastach, których liczba była niższa o 1,0 tys., tj. o 2,5%.

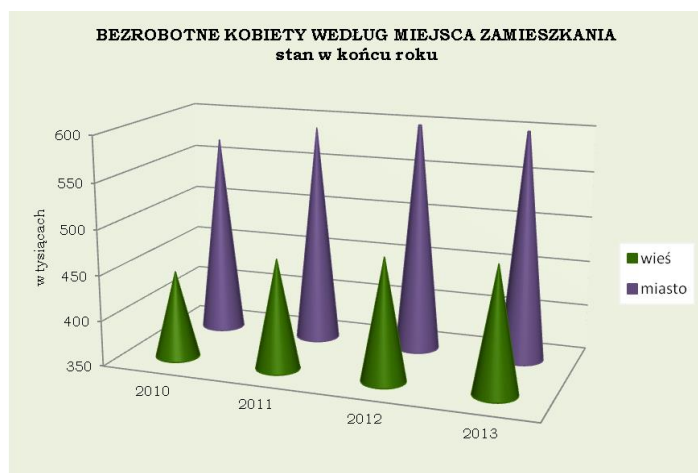
Z organizowanych przez kluby pracy form aktywizacji, tj. szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz z zajęć aktywizacyjnych, mających na celu pomoc w przygotowaniu do samodzielnego poszukiwania i podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w 2013 r. skorzystało 161,9 tys. bezrobotnych, w tym 80,7 tys. (49,8%) zamieszkałych na wsi. W szkoleniach uczestniczyło 18,1 tys. bezrobotnych ogółem, w tym 7,1 tys. (39,2%) bezrobotnych z obszarów wiejskich. Z zajęć aktywizacyjnych skorzystało 143,8 tys. bezrobotnych, w tym 73,6 tys. zamieszkałych na wsi (tj. 51,2% bezrobotnych uczestników zajęć). Łączna liczba uczestników korzystających z tych form aktywizacji spadła w odniesieniu do 2012 r. o 6,0 tys., tj. o 3,6%, w tym liczba uczestników zamieszkałych na wsi była niższa o 1,2 tys., tj. o 1,4%.

4. Zróżnicowanie bezrobotnych zamieszkałych na wsi według wybranych cech demograficzno-społecznych

4.1. Struktura bezrobotnych według płci

Analiza bezrobocia rejestrowanego według płci pokazuje, że od początku lat dziewięćdziesiątych charakteryzuje się ono przewagą liczebną kobiet. Biorąc pod uwagę wymienione wcześniej okresy kształtowania się poziomu bezrobocia, a zwłaszcza jego obniżanie się w poprzednich latach widać, że tempo spadku liczby bezrobotnych było wyraźnie słabsze wśród kobiet. Tendencje te utrzymywały się do końca 2007 r., w 2008 r. zostały jednak odwrócone. W 2009 r. przy ogólnie wysokim (o 28,4%) wzroście bezrobocia, odnotowano zarówno wzrost bezrobocia kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio o 16,0% i o 44,7%). Tempo wzrostu bezrobocia wśród kobiet było więc wyraźnie słabsze. W kolejnych latach przy niższym tempie wzrostu ogólnej liczby bezrobotnych, w mniejszym stopniu wzrastała też liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn, niemniej jednak tempo wzrostu w latach 2010 i 2011 było silniejsze wśród kobiet, natomiast w latach 2012 i 2013 wśród mężczyzn. W 2013 r., przy odnotowanym wzroście bezrobocia ogółem o 1,0%, widać że był on generowany przez wzrost liczby bezrobotnych mężczyzn (o 2,0%, tj. o 20,8 tys.), podczas gdy liczba kobiet zwiększyła się zaledwie o 0,3 tys., co miało wpływ na zmniejszenie ich udziału w bezrobociu ogółem do 51,0%.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy

Odnosząc się do bezrobocia na obszarach wiejskich, w końcu 2013 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 487,5 tys. kobiet zamieszkałych na wsi. Stanowiły one 51,1% ogółu bezrobotnych mieszkańców wsi. Wiadać więc, że w populacji bezrobotnych zamieszkałych na wsi przeważają kobiety. W porównaniu ze stanem w końcu 2012 r. ich liczba wzrosła o 4,4 tys., tj. o 0,9%, zmniejszył się natomiast o 0,3 punktu procentowego udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenów wiejskich. Wśród bezrobotnych kobiet zamieszkałych w miastach bezrobocie spadło

w tym okresie o 0,7% (o 4,1 tys.).

Najwyższe tempo wzrostu bezrobocia wśród kobiet zamieszkałych na wsi odnotowano w województwach: świętokrzyskim (o 4,7%), podlaskim (o 3,0%), kujawsko-pomorskim (o 2,4%), mazowieckim (o 2,2%), warmińsko-mazurskim (o 2,0%), relatywnie niskie w opolskim (o 0,6%), oraz podkarpackim (o 0,1%). Należy też zaznaczyć, że spadek bezrobocia wśród kobiet odnotowano w 5 województwach – dolnośląskim (o 2,1%), wielkopolskim (o 1,0%), zachodniopomorskim (o 1,0%), łódzkim i śląskim (o 0,6%).

Biorąc pod uwagę przestrzenne zróżnicowanie bezrobocia kobiet, najwyższy ich odsetek wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi, zanotowano w województwach: pomorskim (56,2%), wielkopolskim (56,0%), kujawsko-pomorskim (54,8%), zachodniopomorskim (53,9%), lubuskim (53,4%), opolskim (53,3%), warmińsko-mazurskim (52,4%), małopolskim (52,1%) oraz śląskim (51,4%). Relatywnie najniższy w podlaskim (44,4%), mazowieckim (46,4%), lubelskim (48,3%), łódzkim (48,6%) i świętokrzyskim (48,9%).

Mając na uwadze strukturę wiekową bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi, według stanu w końcu 2013 r., największy ich odsetek lokował się w przedziale 25-34 lata oraz 18-24 lata, odpowiednio na poziomie 32,7% i 24,4%. Najniższy, wynoszący 6,4%, był odsetek mieszkanki wsi w wieku 55-59 lat. Generalnie, nadal populacja bezrobotnych mieszkanki wsi, tak jak i ogółu ludności wiejskiej pozostaje młodsza niż w miastach, gdzie udział bezrobotnych kobiet w wieku 18-24 lata oraz 25-34 lata wynosił pod koniec omawianego roku odpowiednio 14,6% i 31,4%, a wieku 55-59 lat - 11,7%.

Mniej korzystna z punktu widzenia potencjalnych zasobów pracy pozostaje dla bezrobotnych mieszkanki wsi struktura wykształcenia. W końcu 2013 r., 49,7% z nich posiadało wykształcenie poniżej średniego, 12,5% wyższe, podczas gdy w miastach 42,5% bezrobotnych kobiet legitymowało się wykształceniem mniej niż średnim, a 18,5% wyższym.

Wyższy na wsi niż w miastach pozostaje odsetek kobiet poszukujących pracy powyżej 12 miesięcy od momentu zarejestrowania się w urzędzie pracy. W końcu 2013 r. stanowiły one 43,2% bezrobotnych mieszkanki wsi, podczas gdy w miastach 40,4%. Na przestrzeni omawianego roku odsetek ten uległ zwiększeniu, tak w miastach (o 2,7 punktu), jak i na wsi (o 1,2 punktu). Zwiększenie odsetka pozostających bez pracy ponad rok, podobnie jak i wzrost odsetka bezrobotnych kobiet z wykształceniem wyższym, jest kolejną negatywną zmianą w strukturze bezrobocia kobiet zamieszkałych na wsi.

Analizując strukturę bezrobocia kobiet z terenów wiejskich należy też podkreślić, że w największym stopniu bezrobocie dotyka osoby bez doświadczenia zawodowego oraz z krótkim stażem pracy. W końcu 2013 r., ponad ¼ bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi (25,2%) nie posiadała żadnego doświadczenia zawodowego (brak stażu), a odsetek bezrobotnych ze stażem do 5 lat pracy kształtował się na poziomie 42,0% (w 2012 r. odpowiednio 25,7% i 41,7%). Wśród bezrobotnych mieszkanki miast proporcje te w omawianym roku kształtowały się następująco – 16,4% nie posiadało żadnego stażu pracy, 38,8% staż do 5 lat (w 2012 r. odpowiednio 16,8% i 39,1%). Jeżeli chodzi

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy

o doświadczenie zawodowe widoczne są więc wyraźne dysproporcje między bezrobotnymi kobietami z obszarów miejskich i wiejskich, na niekorzyść tych drugich.

4.2. Struktura bezrobotnych zamieszkałych na wsi według wieku

W okresie do 2009 r., kiedy to obserwowany był ogólny spadek bezrobocia, najliczniejsze grupy bezrobotnych zamieszkałych na wsi stanowiły osoby w wieku 25-34 lata oraz w wieku 18-24 lata, a więc zdecydowanie młode. Stosunkowo wysoki był również odsetek bezrobotnych w grupie wiekowej 45-54 lata. Podkreślić jednak należy, że udział bezrobotnych z najmłodszych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców wsi systematycznie się zmniejszał. Następował natomiast wzrost udziału bezrobotnych w starszych kategoriach wiekowych. Tendencje te utrzymywały się w kolejnych latach. W końcu omawianego 2013 r. najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych mieszkańców wsi nadal stanowiły osoby z przedziałów wiekowych 25-34 lata (28,7%) oraz 18-24 lata (24,0%). Relatywnie wysoki, na poziomie 19,1% (182,4 tys.) pozostawał odsetek osób w grupie wiekowej 35-44 lata. Wyraźnie więc widać, że prawie $\frac{3}{4}$ bezrobotnych mieszkańców wsi (71,8%) nie przekroczyło 44 roku życia, tj. wieku mobilnego z punktu widzenia zasobów pracy. Najmniej liczną grupę – 2,6% (25,0 tys.) z ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi - stanowiły osoby w przedziale wiekowym 60-64 lata.

W porównaniu do stanu sprzed roku, wzrost bezwzględnej liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, miał miejsce we wszystkich kategoriach powyżej 35 roku życia, w tym najsilniejszy (o 0,9 punktu) w przedziale 55-59 lat. Zmniejszył się jednocześnie odsetek bezrobotnych w grupie wiekowej 18-24 lata (o 1,4 punktu) oraz w grupie 25-34 lata (o 0,6 punktu).

W 2009 r. przy wysokim poziomie wzrostu bezrobocia, średni wiek bezrobotnych wynosił 36,7 lat i wzrastał w kolejnych latach, do 37,5 lat w końcu 2012 r. W końcu 2013 r. przeciętny wiek bezrobotnych kształtował się na poziomie 38,2 lat (w tym 39,6 lat w miastach i 36,5 lat na wsi). Podwyższenie średniego wieku bezrobotnych wynikało z faktu, że w omawianym roku, odnotowano wzrost bezrobocia w starszych kategoriach wiekowych (w tym w grupie 60-64 lata aż o 23,5% w porównaniu do stanu z końca 2012 r.), przy jednoczesnym spadku o 2,0% liczby bezrobotnych do 35 roku życia, (w tym w grupie 18-24 lata o 3,7%).

Generalnie można stwierdzić, że zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach, zauważalny jest proces starzenia się bezrobotnych, wyrażający się wzrostem udziału procentowego osób powyżej 55 roku życia w bezrobociu ogółem. Należy przy tym podkreślić, że wzrost ten był w 2013 r. nieco niższy na wsi. Nadal jednak odsetek bezrobotnych w wieku mobilnym pozostaje na wsi wyższy niż w miastach, na niższym natomiast poziomie kształtuje się odsetek osób w starszych grupach wiekowych, tj. powyżej 55 roku życia. Jak podano wcześniej, bezrobotni mieszkańcy wsi w wieku mobilnym, czyli do 44 roku życia, w końcu 2013 r. stanowili 71,8% ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich, podczas gdy w miastach 63,5%. Odsetek bezrobotnych powyżej 55 roku życia wynosił na wsi 11,0%, w miastach 16,6%. Potencjalnie więc, struktura wiekowa bezrobotnych na obszarach wiejskich wydaje się być korzystniejsza niż w miastach.

4.3. Bezrobotni zamieszkali na wsi według poziomu wykształcenia

Wykształcenie jest czynnikiem bardziej niż wiek różnicującym sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Ograniczona w stosunku do podaży siły roboczej liczba miejsc pracy oraz występująca na rynku pracy konkurencja powodują większe trudności w znalezieniu pracy przede wszystkim przez osoby, które utraciły pracę i mają niski poziom wykształcenia, ale i przez osoby dotychczas niepracujące, wchodzące na rynek pracy. Sytuacja ta sprawia, że coraz więcej osób, w tym także zamieszkałych na wsi podwyższa swoje kwalifikacje. Powoduje jednak równocześnie, że większa liczba osób, mimo relatywnie wysokiego poziomu

Tab. 5. Średni wiek bezrobotnych zamieszkałych na wsi (w latach)

Wyszczególnienie	2012	2013
Ogółem	37,5	38,2
Miasta	38,9	39,6
Wieś	35,8	36,5

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

wykształcenia nie może znaleźć pracy. Jest to wyraźnie widoczne zwłaszcza w okresie spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego i znajduje odzwierciedlenie w systematycznym wzroście udziału osób posiadających wykształcenie wyższe w ogólnej liczbie bezrobotnych. Wzrost ten dotyczy zarówno bezrobotnych zamieszkałych w miastach, jak i na wsi. Podkreślić należy, że pomimo występujących tendencji wzrostowych w tym zakresie, poziom wykształcenia bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich pozostaje niższy niż w miastach.

W końcu 2013 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej gimnazjalnego (31,3% i 28,8%). Wykształcenie wyższe posiadało 8,8%.

W miastach odsetek osób o najniższym poziomie wykształcenia, czyli gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego wynosił 26,1%, z zasadniczym zawodowym 25,4%, wyższym 14,6%. Należy przy tym podkreślić, że przy wzroście bezrobocia na wsi, w jego strukturze według poziomu wykształ-

cenia odnotowano spadek udziału procentowego w grupie posiadającej wykształcenie zasadnicze zawodowe – o 0,2 punktu oraz wzrost w grupie z wykształceniem wyższym – o 0,2 punktu.

Struktura bezrobotnych z obszarów wiejskich pod względem poziomu wykształcenia, tak jak i struktura ludności z tych obszarów, nadal kształtuje się niekorzystnie w odniesieniu do mieszkańców miast.

4.4. Bezrobotni mieszkańcy wsi według czasu pozostawania bez pracy

Długie pozostawanie bez pracy zmniejsza szanse na znalezienie zatrudnienia, co z kolei wpływa na obniżenie statusu materialnego oraz społecznego osób bezrobotnych i ich rodzin. Rosnące oczekiwania pracodawców i związana z nimi konieczność zmiany lub podwyższenia kwalifikacji przez osoby poszukujące pracy nie są czynnikami sprzyjającymi skracaniu okresu pozostawania bez zatrudnienia. Osoby, które dłużej pozostają bez pracy trudniej aktywizować. Często też zniechęcenie bezskutecznością znalezienia pracy w długim okresie czasu, staje się przyczyną bierności zawodowej. Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest tym bardziej niepokojące, że dotyczy w większej mierze ludzi młodych, o niskim poziomie wykształcenia, legitymujących się krótkim okresem zatrudnienia lub nieposiadających stażu pracy i dotyczy zarówno mieszkańców miast, jak i wsi.

W końcu 2013 r. zaewidencjonowanych było 827,1 tys. osób pozostających bez pracy powyżej 12-tu miesięcy od momentu zarejestrowania się. Osoby te stanowiły 38,3% bezrobotnych ogółem. Była to grupa, w której w ciągu roku odnotowano wzrost bezrobocia o 69,8 tys. osób, czyli o 9,2%. W kategorii tej, jak w całej populacji bezrobotnych, przeważali mieszkańcy miast.

Bezrobotni pozostający bez pracy od ponad roku zamieszkałi w miastach, w liczbie 453,0 tys. osób, stanowili 37,7% ogółu bezrobotnych tej kategorii, podczas gdy na wsi, w liczbie 374,1 tys. – 39,2%. Na przestrzeni roku dynamika wzrostu bezrobocia wśród tej kategorii była słabsza na wsi i wynosiła 7,9%, podczas gdy w miastach 10,4%. Można więc sądzić, że sytuacja bezrobotnych z terenów wiejskich w zakresie skrócenia czasu poszukiwania pracy, mimo wyższego tempa wzrostu

Tab. 6. Średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych zamieszkałych na wsi (w miesiącach)

Wyszczególnienie	2012	2013
Ogółem	11,4	12,1
Miasta	11,1	12,0
Wieś	11,7	12,3

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Rynku Pracy

bezrobocia na wsi, była korzystniejsza niż mieszkańców miast. Nadal jednak średni czas pozostawania bez pracy jest nieco dłuższy wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi niż w miastach. W 2013 r. wynosił on odpowiednio 12,3 i 12 miesięcy, wobec 11,7 i 11,1 miesięcy w poprzednim roku.

Pośród bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy zamieszkałych na wsi, aż 45,5% nie przekroczyło 35 roku życia, podczas gdy w miastach odsetek ten wynosił 33,2%. Wykształcenie wyższe posiadało 6,9%, poniżej średniego 65,1%, w miastach odpowiednio 11,9% i 55,5%.

Długotrwale bezrobotni zamieszkali na wsi są więc generalnie młodsi, ale gorzej wykształceni niż mieszkańcy miast. W odniesieniu do stanu z końca 2012 r., kiedy to odsetek bezrobotnych powyżej roku w całej populacji bezrobotnych z obszarów wiejskich wynosił 36,9%, można stwierdzić, że sytuacja tej kategorii na przestrzeni roku uległa pogorszeniu. Należy przy tym zaznaczyć, że 52,9% bezrobotnych tej kategorii pozostawało bez pracy ponad 24 miesiące (w miastach 51,1%).

4.5. Staż pracy bezrobotnych zamieszkałych na wsi

W strukturze bezrobotnych zamieszkałych na wsi najliczniejszą grupą pozostają osoby, o krótkim nieprzekraczającym 5 lat stażu pracy oraz osoby, które przed zarejestrowaniem się w urzędzie pracy nigdy nie pracowały. W końcu 2013 r. stanowiły one odpowiednio 39,2% oraz 22,1% ogółu populacji bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich. Widać więc wyraźnie, że ponad połowa populacji bezrobotnych z tych obszarów miała niewielki, bądź nie posiadała wcale, preferowanego przez pracodawców stażu zawodowego. Dla porównania w miastach odsetek bezrobotnych ze stażem do 5 lat pracy wynosił 37,3%, natomiast bez stażu 15,2%. Najmniejszy odsetek odnosił się do osób z 30 letnim stażem i więcej. Stanowiły one 2,7% ogółu bezrobotnych z obszarów wiejskich, wobec 4,9% w miastach.

W końcu 2013 r. liczba bezrobotnych bez stażu zamieszkałych na terenach wiejskich wynosiła 210,8 tys. i na przestrzeni roku wzrosła o 0,8 tys. osób, tj. o 0,4%. W miastach odnotowano w tym okresie spadek o 4,6 tys. osób (o 2,4%), które dotychczas nie pracowały.

V. PODSUMOWANIE

W 2013 r. przy niekorzystnych uwarunkowaniach w gospodarce europejskiej, tempo wzrostu gospodarczego w kolejnych kwartałach stopniowo poprawiało się. Zwłaszcza w IV kwartale obserwowano umocnienie się pozytywnych tendencji, mimo to sytuacja na rynku pracy pozostawała trudna. Według BAEL, w ujęciu rocznym (IV kwartał 2012 r. = 100) niewielką dodatnią dynamikę wzrostu liczby pracujących (o 0,5%) odnotowano zarówno w odniesieniu do osób zamieszkałych na wsi, jak i w miastach. Skutkowało to jednak jedynie zwiększeniem się wskaźnika zatrudnienia w miastach – o 0,4 punktu, do poziomu 50,5%, przy niezmięionej jego wysokości, na poziomie 50,8%, dla obszarów wiejskich. Należy przy tym podkreślić, że wartość tego wskaźnika dla wsi, mimo zahamowania jego wzrostu, tak jak w roku poprzednim pozostawała wyższa niż w miastach. W przeciwieństwie natomiast do 2012 r., w omawianym okresie tempo wzrostu bezrobocia rejestrowanego było na obszarach wiejskich silniejsze niż w miastach (1,7% wobec 0,4%), co znalazło przełożenie we wzroście odsetka bezrobotnych zamieszkałych na wsi z 43,9% w końcu 2012 r., do 44,2% w końcu 2013 r. Podobnie jak rok temu, najwyższy udział bezrobocia rejestrowanego na wsi występował w województwach Polski południowej i południowo-wschodniej, a więc w rejonach o najwyższym udziale mieszkańców wsi w ogólnej liczbie ludności.

W omawianym 2013 roku w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano zwiększenie napływu jak i odpływu bezrobotnych z rejestrów urzędów pracy, przy czym dynamika zmian była wyraźnie silniejsza na wsi. W miastach napływ był wyższy o 0,7%, na wsi aż o 4,0%. W miastach odpływ z bezrobocia w porównaniu z ubiegłym rokiem był wyższy o 6,4%, na wsi aż o 9,0%. Podjęcia pracy stanowiły 47,7% odpływu bezrobotnych zamieszkałych na wsi i 46,5% odpływu bezrobotnych zamieszkałych w miastach. Należy przy tym podkreślić, że liczba osób podejmujących pracę była wyższa niż przed rokiem i wzrost ten odnosił się do mieszkańców zarówno miast, jak i wsi.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Z punktu widzenia zasobów pracy struktura wiekowa bezrobotnych z obszarów wiejskich, z racji wysokiego odsetka ludzi młodych, jest potencjalnie korzystniejsza niż w miastach. W końcu 2013 r. z ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi, bezrobotni w wieku 18-34 lata stanowili 52,7%, podczas gdy w miastach odsetek ten wynosił 42,5%. Niekorzystna w stosunku do bezrobotnych w miastach pozostaje natomiast struktura poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. Niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji zawodowych zmniejszają szanse bezrobotnych zamieszkałych na wsi na znalezienie zatrudnienia poza rolnictwem, tak w miejscu zamieszkania, jak i poza nim. W końcu 2013 r. aż 60,1% bezrobotnych z obszarów wiejskich legitymowało się wykształceniem poniżej średniego, a 31,3% nie posiadało kwalifikacji zawodowych. W miastach wielkości te kształtowały się odpowiednio na poziomie 51,5% i 28,8%.

Zgodnie z wynikami opracowanej przez GUS prognozy demograficznej ludności do roku 2035, w całym tym okresie obserwować będziemy ubytek ludności w miastach, natomiast na terenach wiejskich liczebność zamieszkującej tam populacji, będzie do 2020 roku, stale wzrastała. W ostatnich latach obserwowany był trend dodatniego salda migracji na wieś, przy czym nadwyżka napływu ludności na obszary wiejskie pochodziła z miast. Mając na uwadze powyższe, szczególnie ważnym staje tworzenie na wsi pozarolniczych miejsc pracy. O ich powstawaniu decyduje z kolei tempo wzrostu gospodarczego, stąd w krótszej perspektywie czasu istotne jest kierowanie do bezrobotnych odpowiednich form pomocowych. Biorąc pod uwagę aktywizację osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi, w 2013 r. relatywnie dużo z nich brało udział w zajęciach klubów pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy (51,2% ogółu bezrobotnych uczestników), podjęło pracę sezonową (52,0% ogółu bezrobotnych podejmujących tą pracę), skierowanych zostało do prac subsydiowanych, w tym zwłaszcza do robót publicznych (55,0% ogółu podjęć robót) oraz do prac interwencyjnych (54,4% ogółu podjęć tej formy zatrudnienia).

Opracowano: Wydział Analiz i Statystyki (J.J.)
Warszawa, czerwiec 2014 r.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Struktura bezrobotnych ogółem oraz zamieszkałych na wsi i w miastach w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		Zarejestrowani bezrobotni ogółem w końcu 2013 r.		Bezrobotni zamieszkali na wsi w końcu 2013 r.		Bezrobotni zamieszkali na wsi w % do ogółem zarejestrowanych w końcu 2013 r.	Wzrost /spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w porównaniu do stanu w końcu 2012 r.		Bezrobotni zamieszkali w miastach w końcu 2013 r.		Bezrobotni zamieszkali w miastach w % do ogółem zarejestrowanych w końcu 2013 r.	Wzrost /spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych w miastach w porównaniu do stanu w końcu 2012 r.	
		w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %	w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %		w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %		w liczbach bezwzględnych	w %
Ogółem		2 157 883	100,0	954 830	100,0	44,2	15 855	1,7	1 203 053	100,0	55,8	5 213	0,4
płeć	kobiety	1 099 456	51,0	487 461	51,1	44,3	4 379	0,9	611 995	50,9	55,7	-4 109	-0,7
	mężczyźni	1 058 427	49,0	467 369	48,9	44,2	11 476	2,5	591 058	49,1	55,8	9 322	1,6
prawo do zasiłku	z prawem do zasiłku	297 778	13,8	125 611	13,2	42,2	-27 157	-17,8	172 167	14,3	57,8	-33 315	-16,2
	bez prawa do zasiłku	1 860 105	86,2	829 219	86,8	44,6	43 012	5,5	1 030 886	85,7	55,4	38 528	3,9
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	190 263	8,8	84 584	8,9	44,5	-6 240	-6,9	105 679	8,8	55,5	-9 687	-8,4
	1-3	371 797	17,2	162 813	17,1	43,8	-18 236	-10,1	208 984	17,4	56,2	-30 394	-12,7
	3-6	361 778	16,8	160 605	16,8	44,4	1 581	1,0	201 173	16,7	55,6	-7 199	-3,5
	6-12	406 965	18,9	172 772	18,1	42,5	11 401	7,1	234 193	19,5	57,5	10 001	4,5
	12-24	397 697	18,4	176 144	18,4	44,3	7 171	4,2	221 553	18,4	55,7	14 036	6,8
	pow. 24	429 383	19,9	197 912	20,7	46,1	20 178	11,4	231 471	19,2	53,9	28 456	14,0
poziom wykształcenia	wyższe	258 815	12,0	83 577	8,8	32,3	3 289	4,1	175 238	14,6	67,7	4 537	2,7
	politechniczne i średnie zawodowe	476 074	22,1	205 107	21,5	43,1	3 003	1,5	270 967	22,5	56,9	611	0,2
	ogólnokształcące	228 802	10,6	91 619	9,6	40,0	1 609	1,8	137 183	11,4	60,0	923	0,7
	zawodowe	605 664	28,1	299 801	31,4	49,5	3 714	1,3	305 863	25,4	50,5	-1 962	-0,6
	gimnazjalne i poniżej	588 528	27,3	274 726	28,8	46,7	4 240	1,6	313 802	26,1	53,3	1 104	0,4
staż pracy w latach	do 1 roku	343 806	15,9	147 060	15,4	42,8	8 047	5,8	196 746	16,4	57,2	6 765	3,6
	1-5	477 792	22,1	226 186	23,7	47,3	-2 482	-1,1	251 606	20,9	52,7	-8 687	-3,3
	5-10	305 352	14,2	132 031	13,8	43,2	2 471	1,9	173 321	14,4	56,8	2 461	1,4
	10-20	323 341	15,0	132 059	13,8	40,8	3 363	2,6	191 282	15,9	59,2	4 081	2,2
	20-30	229 410	10,6	80 505	8,4	35,1	3 002	3,9	148 905	12,4	64,9	3 187	2,2
	30 i więcej	85 022	3,9	26 176	2,7	30,8	691	2,7	58 846	4,9	69,2	1 982	3,5
	bez stażu	393 160	18,2	210 813	22,1	53,6	763	0,4	182 347	15,2	46,4	-4 576	-2,4
wiek w latach	18-24	401 037	18,6	229 419	24,0	57,2	-8 900	-3,7	171 618	14,3	42,8	-14 290	-7,7
	25-34	613 563	28,4	273 972	28,7	44,7	-1 451	-0,5	339 591	28,2	55,3	-12455	-3,5
	35-44	435 364	20,2	182 368	19,1	41,9	6 592	3,8	252 996	21,0	58,1	10671	4,4
	45-54	403 014	18,7	163 995	17,2	40,7	5 215	3,3	239 019	19,9	59,3	-2555	-1,1
	55-59	231 861	10,7	80 042	8,4	34,5	9 636	13,7	151 819	12,6	65,5	15056	11,0
	60-64	73 044	3,4	25 034	2,6	34,3	4 763	23,5	48 010	4,0	65,7	8786	22,4

Źródło: sprawozdanie MPiPS-01 „O rynku pracy” oraz załączniki 1 i 5 do sprawozdania